

Suunnittelu- ja laskentaosasto

29.11.2000

Työeläkelaitoksille

REKISTERÖITYJEN LISÄETUJEN SULKEMINEN

Hallituksen esitys rekisteröityjen lisäeläkejärjestelyjen sulkemisesta (HE 52/2000 vp) on jaettu eläkelaitoksille yleiskirjeellä A 15/2000 ja hallituksen esityksen mukaiset lakimuutokset (654-656/2000) yleiskirjeellä A 18/2000. Lakimuutokset tulevat voimaan 1.1.2001 ja aiheuttavat muutoksia lisäetujen karttoihin. Tämän yleiskirjeen liitteenä ovat lisäetujen kartat sekä muutokset lisäetujen vapaakirjan ehtoihin ja perusteisiin.

Lain perusteluissa todetaan, että rekisteröityjen lisäetujen kartoissa annetaan tarkemmat määräykset lain soveltamisesta. Kaikkia tarkennuksia ei kuitenkaan ole lisätty karttoihin, vaan ne annetaan tällä yleiskirjeellä.

1 YLEISTÄ SULKEMISESTA

Rekisteröidyn lisäedun sulkemisella tarkoitetaan sitä, että TEL 11 §:n, MYEL:in ja YEL:n alaisiksi ei enää voida yleiskirjeen kohdan 2.1 mukaisia poikkeuksia lukuun ottamatta rekisteröidä uusia lisäeläkejärjestelyjä eikä voimassa oleviin lisäeläkevakuutuksiin enää voida liittää uusia vakuutettuja. Sulkeminen koskee myös perusturvan laajennuksia.

Rekisteröityihin lisäetuihin ei voida tehdä eläkkeen saamisen ehtoja tai eläkkeen määrää koskevia muutoksia enää vuoden 2000 jälkeen muissa kuin yleiskirjeen kohdassa 2.2 mainituissa poikkeustapauksissa.

Kun julkisen sektorin eläketurva korvataan TEL-peruseläketurvalla, ei mahdollisesti tarvittavaa lisäeläketurvaa voi enää vakuuttaa rekisteröidyllä lisäeläkevakuutuksella tai perusturvan laajennuksilla. Rekisteröimättömän lisäedun korvaaminen rekisteröidyllä lisäedulla ei myöskään ole enää mahdollista.

Ennen 1.1.2001 voimaan tuleva uusi eläkejärjestely voidaan rekisteröidä TEL 11 §:n alaiseksi edellyttäen, että järjestelystä on sovittu sitovasti työnantajan ja eläkelaitoksen kesken ennen järjestelyn voimaantulohetkeä, ja että eläkelaitos tekee järjestelystä rekisteröinti-ilmoituksen Eläketurvakeskukselle viimeistään 31.3.2001. Kolmen kuukauden rekiste-

Suunnittelu- ja laskentaosasto

29.11.2000

röinti-ilmoitusaika koskee ainoastaan tässä kappaleessa mainittuja uusia lisäeläkejärjestelyjä.

Jos lisäeläkevakuutusta koskevan eläkejärjestelyn säännöissä tai määräyksissä on ehto siitä, että työntekijä pääsee eläkejärjestelyn piiriin vasta oltuaan tietyn ajan työnantajan palveluksessa, eläkejärjestelyyn voidaan liittää tällaisen ehdon piiriin 31.12.2000 kuulunut työntekijä. Jos ko. säännöissä tai määräyksissä on ehto siitä, että jo eläkejärjestelyn piiriin kuuluva työntekijä pääsee paremman lisäturvan piiriin oltuaan tietyn ajan työnantajan palveluksessa, voi työntekijä odotusajan täytyttyä siirtyä eläkeryhmästään toiseen, paremman lisäturvan sallimaan eläkeryhmään.

Työntekijä, joka lain voimaan tulon jälkeen täyttää eläkeryhmän muun kuin odotusaikaa koskevan määritelmän ehdot, esimerkiksi työtehtävä vaihtuu, ei voi enää 31.12.2000 jälkeen siirtyä lisäeläkejärjestelyn piiriin eikä voi siirtyä eläkeryhmästä toiseen, vaikka työntekijä olisi lain voimaan tullessa ollut työnantajan palveluksessa.

Lisäedun piiriin kuuluva henkilö saattaa siirtyä väliaikaisesti nimikkeelle, joka ei kuulu lisäedun piiriin. Jos etukäteen on päätetty henkilön palaavan entiseen tehtäväänsä väliaikaisen siirron jälkeen, hän pääsee palatessaan takaisin lisäedun piiriin.

Sulkeminen ei koske seuraavanlaista vapaaehtoista vakuuttamista:

- TEL 1 c §:n 3 momentin mukainen vakuuttaminen (ulkomailla työskentelevät)
- TEL 1 b §:n mukainen vakuuttaminen (luottamustoimi)
- MYEL:n 11 §:n 2 (vähimmäistyötuloa pienempi työtulo tai viljelmä alle 5 ha) tai 3 (palkatta maatilatalouden työhön osallistuva perheyryksen jäsen) momentin mukainen vakuuttaminen
- YEL:n 11 §:n 2 momentin mukainen vakuuttaminen (vähimmäistyötuloa pienempi työtulo)

Työntekijän oikeus jatkaa itse lisäeläkevakuutustaan (jatkovakuutusoi-keus) säilyy sulkemisen jälkeenkin.

Suunnittelu- ja laskentaosasto

29.11.2000

2 POIKKEUKSET SULKEMISEEN

2.1 Lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluminen

2.1.1 Uusi eläkejärjestely

Rekisteröityjen lisäetujen sulkeminen tarkoittaa, ettei uusia eläkejärjestelyjä voida enää rekisteröidä.

Poikkeukset, joissa lisäeläkejärjestelyä ei katsota uudeksi eläkejärjestelyksi ovat pääasiassa tilanteita, joissa lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluvan työntekijän työnantaja vaihtuu työntekijän työoikeudellisen työsuhteen katkeamatta. Siten yrityksen omistajan tai haltijan vaihdokset, jolloin työntekijät siirtyvät vanhoina työntekijöinä uuden työnantajan palvelukseen eivät estäisi työntekijöiden ottamista lisäeläketurvan piiriin, edellyttäen, että työntekijöillä on aikaisemmin ollut vastaavantasoinen lisäeläketurva.

Uutena lisäeläkejärjestelynä ei pidetä seuraavissa tilanteissa perustettuja eläkejärjestelyjä:

- sulautuminen
- jakautuminen
- liikkeen luovutus
- konsernin sisäinen siirto
- eläkelaitossiirto

Lisäeläkejärjestelyjä voi jatkossa perustaa myös, jos se on järjestelyn hoidon kannalta perusteltua. Pääasia on se, että muutoksia ei aiheudu alkuperäisen lisäeläkejärjestelyn sisältöön tai henkilöpiiriin.

2.1.2 Työntekijän säilyminen TEL-lisäeläketurvan piirissä

Työntekijä säilyy TEL-lisäeläkejärjestelyn piirissä niin kauan kuin työntekijän työoikeudellinen työsuhde jatkuu, vaikka TEL-työsuhde katkeaisikin yli vuoden kestävään palkattomaan poissaoloon. Tällaisia tilanteita ovat:

- äitiys-, erityisäitiys- ja isyysloma
- vanhempain-, hoito-, opinto- ja vuorotteluvapaa
- lomautus
- muu työnantajan ja työntekijän sopimukseen perustuva vapaa

Suunnittelu- ja laskentaosasto

29.11.2000

Työntekijä säilyy TEL-lisäturvan piirissä myös seuraavissa tapauksissa:

- työsuhteeseen on tehty tekninen katkaisu
- työntekijä palaa välittömästi työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä siihen työsuhteeseen, jonka perusteella on myönnetty tulevaan aikaan perustuva lisäeläke.

Jos työntekijän lisäedun piiriin pääsemisen edellyttämä odotusaika ei ole täytynyt ennen yllä mainittujen tilanteiden mukaista työnteon väliaikaista päättymistä tai teknistä katkaisua, odotusaika jatkuu työntekijän aloittaessa työnteon uudelleen. Työntekijä pääsee lisäeläketurvan piiriin odotusajan täytyttyä. Odotusaikaan ei lasketa työnteon päättymisen ja uudelleen aloittamisen välistä aikaa.

2.1.3 Eläkekassat

Eläkekassan työntekijä säilyy lisäeläketurvan piirissä siirtyessään eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palveluksesta toisen saman eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palvelukseen vuoden sisällä työoikeudellisen työsuhteen päättymisestä.

Eläkekassan työntekijä säilyy lisäeläketurvan piirissä siirtyessään saman eläkekassan toimintapiiriin kuuluvan työnantajan palveluksesta lain voimaantulon jälkeen saman eläkekassan toimintapiiriin tulleen uuden työnantajan palvelukseen.

2.2 Lisäeläketurvan muuttaminen

Eläkkeen saamisen ehtoja tai eläkkeen määrää koskevia muutoksia ei voida tehdä rekisteröityihin lisäetuihin enää vuoden 2000 jälkeen muissa kuin alla luetelluissa poikkeustapauksissa.

- 1) Kiinteä prosentti- ja markkamäärämalli
TEL:n 11 §:n mukaisten lisäetujen kartan voimaantulosäännöksen kolmas kappale

Jatkossakin lisäeläkejärjestelyä voidaan muuttaa siten, että lisäeläkkeen tavoite-eläke määritellään joko kiinteänä TEL-indeksiin sidottuna markkamääränä tai kiinteänä prosenttina eläkepalkasta. Tällainen muutos voidaan tehdä kalenterivuoden alusta, jolloin markkamäärä tai prosenttimäärä kiinnitetään kyseistä kalenterivuotta edeltävän turvan mukaisena.

Suunnittelu- ja laskentaosasto

29.11.2000

2) Heti alkavat vanhuuseläkkeet

TEL:n 11 §:n mukaisten lisäetujen kartan luvun IX kohta d)

- Eläkeiän alentaminen sallitaan heti alkavana kertamaksulla kustannettavana eläkkeenä sellaisissa TEL 11 §:n alaiseksi rekisteröidyissä lisäeläkejärjestelyissä, joissa on määrällinen vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen korotus.
- Jatkossakin sallitaan työntekijän siirtäminen heti alkavalle vanhuuseläkkeelle liittämällä työntekijä TEL 11 §:n alaiseksi rekisteröidyn lisäeläkejärjestelyn piiriin. Edellytys menettelylle on se, että eläkeiän alentaminen kustannetaan kertamaksulla ja järjestelyn henkilöpiiri on yksikäsitteisesti määritelty 31.12.2000 mennessä.

3) Sopeutettaessa eläketurvaa mahdollisten tulevien lainmuutosten vuoksi

Jos rekisteröity lisäturvavakuutus lopetetaan, on perusturvan laajennukset mahdollista jättää voimaan sellaisina kuin ne ovat tai muuttaa vähimmäisturvaa vastaavaksi. Jos perusturvan laajennuksena on sekä alennettu eläkeikä että perhe-eläkkeen parannukset, voidaan vakuutus muuttaa eläkeiän osalta vähimmäisturvaa vastaavaksi ja jättää kaikki vakuutuksen sisältämät perhe-eläkkeen laajennukset voimaan sellaisina kuin ne ovat.

Osa-aikaeläkkeelle siirtyvillä henkilöillä säilyy perusturvan kokoaikatyön alennettu eläkeikä osa-aikaeläkkeen aikaisessa työsuhteessa, ellei toisin sovita. Osa-aikaeläkkeelle siirtyvät henkilöt voivat pysyä eläkkeen määrää koskevan lisäedun piirissä jatkossakin, jos asiasta on erikseen sovittu tai erikseen sovitaan ensimmäisen osa-aikaeläketapauksen sattuessa kyseessä olevan vakuutussovimuksen eläkeryhmässä.

2.3 Uusien eläkeryhmien perustaminen

Voimassa oleviin eläkejärjestelyihin on mahdollista perustaa uusia eläkeryhmiä kohdissa 2.1 ja 2.2 luetelluissa tilanteissa.

Uusia eläkeryhmiä on mahdollista perustaa myös muista syistä edellyttäen, että ryhmän perustaminen on hoidon kannalta perusteltua.

Suunnittelu- ja laskentaosasto

29.11.2000

3 VAHVISTETUT LISÄETUJEN KARTAT

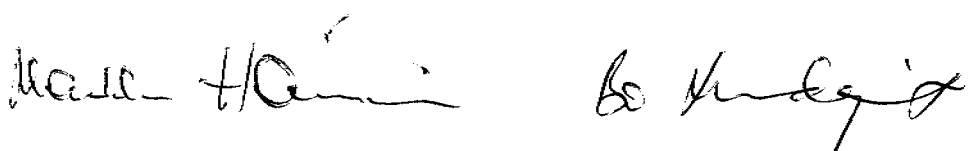
Eläketurvakeskuksen hallitus on 29.11.2000 vahvistanut liitteenä olevat TEL:n 11 §:n sekä MYEL:n ja YEL:n mukaisten rekisteröimiskelpoisten lisäetujen kartat. Kartat tulevat voimaan 1.1.2001 alkaen.

Karttojen muutokset johtuvat pääasiassa rekisteröityjen lisäetujen sulkemisesta. Lisäksi on MYEL:n ja YEL:n mukaisten rekisteröimiskelpoisten lisäetujen kartasta poistettu MYEL:n erityinen yhteensovitusperuste ja tehty muutos koskien YEL-lisäturvan yhteensovitusta kansaneläkkeen kanssa.

4 MUUTOKSET TYÖELÄKELAKIEN MUKAISTEN VAPAAEHTOISTEN LISÄETUJEN VAPAAKIRJAN EHTOIHIN JA PERUSTEISIIN

Tämän yleiskirjeen liitteenä on myös sosiaali- ja terveysministeriön 13.11.2000 vahvistamat muutokset Työeläkelakien mukaisten vapaaehtoisten lisäetujen vapaakirjan ehtoihin ja perusteisiin (Dnro 9/42/2000). Näihin ehtoihin ja perusteisiin on lisätty tarkennus lisäeläkevapaakirjojen laskennasta eläkelaitoksen vaihtuessa kesken työsuhteen, jossa on alennettu eläkeikä.

ELÄKETURVAKESKUS

LIITTEET

TEL:n, MYEL:n ja YEL:n mukaisten rekisteröimiskelpoisten lisäetujen kartat
Muutokset Työeläkelakien mukaisten vapaaehtoisten lisäetujen vapaakirjan ehtoihin ja perusteisiin (Dnro 9/42/2000)

Eläketurvakeskuksen hallituksen vahvistamat työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain mukaisten rekisteröimiskelpoisten lisäetujen kartat

TEL 11 §:n mukaisten rekisteröimiskelpoisten lisäetujen kartta

I Vähimmäisetujen saamisen ehtoja koskevat parannukset

a) Eläkeikä

Eläkeikä voidaan valita paitsi 65 vuodeksi myös täysinä vuosina tätä alhaisemmaksi.

b) Perhe-eläkkeen ehtojen laajennus

Perhe-eläkkeen ehtoihin voidaan tehdä seuraavat laajennukset:

1) Perhe-eläkkeessä ei noudateta TEL 4 a §:n 2 ja 3 momentissa ja työntekijäin eläkelain (100/90) muuttamisesta 9.2.1990 annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentissa mainittua lesken ikää edunjättäjän kuollessa koskevaa ikärajoitusta, avioliiton kestoa koskevaa aikarajoitusta eikä lesken ikää avioliittoa solmittaessa koskevaa 50 vuoden ikärajoitusta. Jos leskellä kuitenkin on aikaisemman avioliiton perusteella oikeus saada TEL 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, ei hänellä ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen.

Lesken ikää edunjättäjän kuollessa koskeva ikäraja on ennen 1.7.1950 syntyneellä leskellä 40 vuotta ja muilla leskillä 50 vuotta. Avioliiton kestoa koskeva aikarajoitus on ennen 1.7.1950 syntyneellä leskellä, joka 1.7.1990 on avioliitossa edunjättäjän kanssa, kolme vuotta ja muilla leskillä viisi vuotta.

Edellä mainittua avioliiton kestoa koskevaa aikarajoitusta tulee kuitenkin noudattaa, jos edunjättäjä avioliiton solmimisesta lähtien kuolemaansa saakka on ollut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvytön; ja

2) TEL 4 a §:ssä ja 4 b §:ssä mainittu 18 vuoden ikä muutetaan 21 tai 24 vuodeksi.

II Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen suuruus

Milloin eläketurvaan sisältyy eläkkeen määrää koskeva lisäetu, tulee eläkeiän olla lisäedun osalta sama kuin peruseläketurvassa.

Milloin työkyvyttömyys aiheutuu sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka työntekijällä oli työsuhteen alkaessa, hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen lisäeläketurvan perusteella vain, jos hän on tullut työkyvyttömäksi lisäeläketurvan piiriin tultuaan ja aikaisintaan vuoden kuluttua työsuhteen alkamisesta.

a) Vanhuuseläkkeen suuruus

Vanhuuseläkkeen suuruus tulee määritellä seuraavassa esitettäviä periaatteita noudattaen.

Palvelusaika

Eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan laskemistapa tulee määritellä eläketurvan ehdoissa. Palvelusaika voidaan valita myös todellisesta palvelusajasta poikkeavaksi. Palvelusaikaa eläkeiän täyttämisen jälkeen ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi.

Täyteen eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika n tulee valita väliltä 300 - 480 kuukautta.

Lisäeläkkeen eläkepalkka

Eläkepalkka voidaan määritellä samoin kuin se on määritelty henkilön peruseläketurvan osalta. Eläkepalkka voidaan määritellä myös siten, että eläkepalkkana käytetään korkeampaa seuraavista: henkilön peruseläketurvan eläkepalkka 31.12.1995 jälkeen voimassa olevan lain mukaan tai henkilön peruseläketurvan eläkepalkka 31.12.1995 voimassa olevan lain mukaan. Eläkepalkkaa laskettaessa TEL 2 §:n 5 momentin nojalla päätetyn työsuhteen katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena.

Täysi lisäeläke

Täyden lisäeläkkeen määrä lasketaan niin, että lisäeläkkeen ja samaan työsuhteeseen perustuvan TEL:n mukaisen peruseläkkeen yhdessä muodostama täysi tavoite-eläke on eläketurvan ehdoissa määrätty prosenttimäärä p % eläkepalkasta. Tällöin TEL 2 §:n 5 momentin nojalla päätetyn työsuhteen katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena. Jos työntekijällä on eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusaikaa vähemmän kuin eläketurvan ehdoissa määrätty täyteen

eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika n kuukautta, tavoite-eläke on eläkkeeseen oikeuttavien täysien palveluskuukausien lukumäärän osoittama n:s osa sen täydestä määrästä.

Täyden lisäeläkkeen määrää laskettaessa voidaan peruseläkkeenä ottaa huomioon myös muut samaan työ- tai virkasuhteeseen perustuvat TEL 8 §:n 4 momentissa mainitut peruseläkkeet edellyttäen, että vastaavat työ- tai virkasuhdeajat luetaan lisäeläkkeeseen oikeuttaviksi ajoiksi.

Lisäksi voidaan lisäeläkkeen suuruus määritellä siten, että se on edellä sanotulla tavalla määrittelystä lisäeläkkeestä se suhteellinen osa, joka vastaa lisäeläkejärjestelmän voimaantulosta eläkeikään lasketun palvelusajan osuutta koko lisäeläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta.

Prosenttiluku p tulee valita niin, että se on enintään 66.

Peruseläkkeen laskenta

Työntekijän mahdollista palvelusta yli eläkeiän ei oteta huomioon peruseläkettä laskettaessa. Peruseläkkeet ja lisäeläkkeet tulee ottaa huomioon muunnettuna vastaamaan lisäeläkejärjestelyn eläkeikää. Peruseläkkeen määrää laskettaessa eläkeikään jäljellä olevan ajan osalta karttuva eläke lasketaan 1,5 %:n vuotuisen karttuman mukaan. Mikäli kuitenkin työkyvyttömyys- ja työttömyyseläke määrittellään vaihtoehdon II b 1) mukaisesti, eläkeikään jäljellä olevan ajan osalta karttuva eläke lasketaan TEL 5 §:n 1 ja 3 momentin mukaisesti. Lisäeläkkeen määrää laskettaessa karttunut TEL 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu yli 1,5 prosentin vuotuista karttumaa vastaava peruseläkkeen osa sekä TEL 7 f §:n mukainen peruseläkkeen korotus rinnastetaan muiden työsuhteiden vapaakirjoihin. TEL 7 g §:n mukaista peruseläkkeen korotusta ei oteta huomioon lisäeläkkeen määrää kohtien II a ja II b mukaan laskettaessa. TEL:n mukainen peruseläke tulee laskea ottaen huomioon TEL 8 §:n ja TEA 8 §:n mukainen yhteensovitus TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2, 12 ja 13 mainittujen eläkkeiden kanssa sekä niiden TEL:n 8 §:n 4 momentin kohdissa 10 ja 11 mainittujen eläkkeiden kanssa, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäeläkettä rajoitettaessa. Yhteensovitusta tehtäessä voidaan ottaa huomioon myös sellaiset TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 3-9 mainitut eläkkeet, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäeläkettä rajoitettaessa.

Milloin eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika on laskettu myöhemmästä ajankohdasta kuin työsuhteeseen tulosta lähtien, on lisäeläkkeen määrää laskettaessa TEL:n mukaisesta peruseläkkeestä rinnastettava muiden työsuhteiden vapaakirjoihin se osa, joka vastaa aikaa, jota ei ole otettu huomioon lisäeläkettä laskettaessa.

Rajoittaminen

Lisäeläkkeen määrää rajoitetaan niin, että se yhdessä TEL:n, LEL:n, TaEL:n ja MEL:n mukaisten vanhuuseläkkeiden ja kansaneläkkeen sekä sellaisten työ- ja virkasuhteisiin ja YEL:n ja MYEL:n alaisiin yrittäjänäolojaksoihin perustuvien muiden vanhuuseläkkeiden kanssa, jotka työnantaja ilmoittaa otettavaksi huomioon, on enintään r % rajoituksen perusteena olevasta eläkepalkasta. Rajoituksen perusteena olevana eläkepalkkana käytetään korkeinta TEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa sellaisesta työsuhteesta, josta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi on luettu vähintään vuosi, tai lisäeläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa. Jos työntekijällä ei ole oikeutta peruseläkkeeseen sellaisen työsuhteen perusteella, jossa on eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa vähintään vuosi, käytetään rajoituksen perusteena olevana eläkepalkkana lisäeläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa. Rajoituksen perusteena olevaa eläkepalkkaa määrättäessä TEL 2 §:n 5 momentin nojalla päätetyn lisäeläkkeen perusteena olevan työsuhteen katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena.

Edellä mainittua rajoitusta tehtäessä voidaan 31.12.1995 voimassa olevissa lisäeläkejärjestelyissä kansaneläkkeenä ottaa huomioon 445 markan suuruinen pohjaosa tai jättää kansaneläke huomioon ottamatta. 31.12.1995 jälkeen voimaan tulevissa lisäeläkejärjestelyissä kansaneläkettä ei rajoituksessa oteta huomioon.

YEL:n ja MYEL:n alaisiin yrittäjänäolojaksoihin perustuvat vanhuuseläkkeet voidaan sopia otettavaksi huomioon edellä mainittua rajoitusta tehtäessä, ilman työnantajan erillistä ilmoitusta.

Prosenttiluku r tulee valita väliltä 60 - 66 prosenttia.

Lisäosa

Eläkejärjestelyissä, joissa eläkeikä on 65 vuotta alhaisempi, voidaan vanhuuseläkkeeseen liittää lisäosa, jota maksetaan eläkejärjestelyn eläkeiästä 65 vuoden ikään. Lisäosan suuruus voidaan määritellä seuraavilla vaihtoehtoisilla tavoilla.

1) Lisäosan suuruus on se määrä, jolla 65 vuoden iästä alkava eläke rajoitettaessa pienentää vanhuuseläkkeen määrää.

2) Lisäosa on varsinaisen lisäeläkkeen määrää rajoitettaessa huomioon otettavien 65 vuoden iästä alkavien muiden eläkkeiden suuruinen. Lisäosan määrää rajoitetaan kuitenkin niin, että lisäeläke alennetun eläkeiän ja 65 vuoden iän välisenä aikana yhdessä muiden alennetusta eläkeiästä alkavien varsinaisen lisäeläkkeen määrää rajoitettaessa huomioon otettavien vanhuuseläkkeiden kanssa on enintään r % rajoituksen perusteena olevasta eläkepalkasta. Jos lisäosan määrittelyssä huomioon otettu 65 vuoden iästä alkavaksi oletettu vanhuuseläke myönnetään 65 vuotta alemmasta iästä, voidaan tätä eläkettä vastaava lisäosa muuntaa elinaikaiseksi vanhuuseläkeosaksi.

b) Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen suuruus

Täyden työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen lisäeläkkeen suuruus voidaan määritellä seuraavilla vaihtoehtoisilla tavoilla.

1) Täyden työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen lisäeläkkeen suuruus voidaan määritellä muutoin kuten vanhuuseläkkeen lisäeläkkeen suuruus, mutta peruseläkettä laskettaessa tulevalta ajalta karttuva eläke lasketaan TEL 5 §:n 1 ja 3 momentin mukaisesti.

2) Täyden työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen lisäeläke voidaan määritellä yhtä suureksi kuin vanhuuseläkkeen lisäeläke.

Osaeläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen määrä on puolet tämän kohdan ja kohdan II c mukaisesti määrätyn täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrästä. Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi tulee lukea myös eläkeikään jäljellä oleva aika niissä tapauksissa, joissa tämä aika luetaan peruseläkkeeseen oikeuttavaksi saman työsuhteen perusteella.

Työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkeikässä samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi.

c) Lisäeläkkeen vähentäminen, jos peruseläkkeeseen sisältyy lapsikorotus (TEL 7 g §)

Jos vanhuuseläkettä, täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai työttömyyseläkettä saavan henkilön peruseläkkeeseen sisältyy TEL 7 g §:n mukainen korotus, vähennetään lisäeläkkeestä määrä, jolla lisäeläke yhdessä peruseläkkeen ja muiden lisäeläkettä rajoitettaessa huomioon otettujen eläkkeiden kanssa ylittää rajoituksessa käytetyn prosenttimäärän r % rajoituksen perusteena olevasta eläkepalkasta. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon kansaneläkettä.

d) Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen yhteensovitus eräiden muiden eläkkeiden kanssa

Jos vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä saava henkilö lisäksi saa tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai sotilasvammalain nojalla myönnettyä elinkorkoa, nämä ensisijaiset etuudet ja hänen työ- tai virkasuhteeseensa tai yrittäjätoimintaansa perustuvat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeensä yhteensovitetaan noudattaen soveltuvin osin TEL:n 8 ja 8 a §:n säännöksiä. Yhteensovitusrajaa laskettaessa käytetään samaa prosenttilukua r , jota eläketurvan ehdoissa on edellytetty käytettävän eläkettä rajoitettaessa. Osaeläkettä yhteensovitettaessa käytetään tällöin prosenttilukua $r/2$.

Yhteensovituksen johdosta lisäeläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että edellisessä kappaleessa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jollei henkilöllä olisi ollut oikeutta siinä tarkoitettuun ensisijaiseen etuuteen.

III Perhe-eläkkeen määrää koskeva lisäetu

a) Perhe-eläkkeen ehdot

Perhe-eläkkeen saamisen ehdot ovat joko samat kuin TEL 4 a §:ssä ja 4 b §:ssä sanotut tai nämä ehdot laajennettuna kohdan I b mukaisesti. Näiden ehtojen tulee olla samat sekä perusturvan että lisäeläketurvan osalta.

TEL 4 a §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu entinen puoliso ei kuitenkaan ole oikeutettu lisäeläkkeeseen.

Lisäperhe-eläkettä ei suoriteta

- leskelle, jolle TEL 4 b §:n 2 momentin mukaisesti aletaan lakkautettua leskeneläkettä maksaa uudelleen; tai

- jos työntekijä on kuollut vuoden kuluessa työsuhteensa alkamisesta ja kuoleman pääsiallisena syynä on sairaus, joka on selvästi ilmennyt ennen työsuhteen alkamista, taikka sellainen vika tai vamma, jonka hän oli saanut ennen sanottua ajankohtaa, tai jos työntekijä eläketurvan piiriin tulostaan lähtien kuolemaansa saakka on ollut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttö.

b) Perhe-eläkkeen suuruus

Lisäperhe-eläkkeen suuruus tulee määritellä seuraavassa esitettäviä periaatteita noudattaen: Eläkepalkan, korkeimman eläkkeen perusteena olevan palkan ja eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan laskemisessa on noudatettava edellä vanhuuseläkkeen, työkyvyttömyyseläkkeen ja työttömyyseläkkeen yhteydessä mainittuja periaatteita. Jos edunjäntäjällä olisi ollut kuollessaan oikeus TEL 6 a §:n mukaisesti myönnettävään työkyvyttömyyseläkkeeseen edellyttäen, että hän silloin olisi tullut työkyvyttömäksi, on eläkeikään jäljellä oleva aika laskettava eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi niissä tapauksissa, joissa tämä aika luetaan peruseläkkeeseen oikeuttavaksi saman työsuhteen perusteella.

Täysi lisäperhe-eläke Lisäperhe-eläkkeen määrä lasketaan vähentämällä kokonaisperhe-eläkkeestä samaan työsuhteeseen perustuva TEL:n mukainen perusperhe-eläke, joka on laskettu ottamatta huomioon TEL 8 c - 8 f §:n mukaista eläkesovitusta. Perusperhe-eläkkeen osalta eläkkeen karttumista tulevalta ajalta määriteltäessä ovat käytettävissä samat vaihtoehdot kuin edellä kohdassa II b työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen osalta.

Täysi kokonaisperhe-eläke on eläketurvan ehdoissa määrätty prosenttimäärä q % eläkepalkasta, jos edunsaajina on leski ja vähintään kaksi lasta. Sanotusta määrästä täysi kokonaisperhe-eläke on:

- 6/12, jos edunsaajana on leski yksin
- 10/12, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi
- 4/12, jos edunsaajana on yksi lapsi
- 7/12, jos edunsaajina on kaksi lasta
- 9/12, jos edunsaajina on kolme lasta ja
- 10/12, jos edunsaajina on neljä tai useampia lapsia.

Jos edunjäntäjällä on eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusaikaa vähemmän kuin eläketurvan ehdoissa määrätty täyteen eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika n kuukautta, kokonaisperhe-eläke on eläkkeeseen oikeuttavien täysien palveluskuukausien osoittama n:s osa täyden kokonaisperhe-eläkkeen määrästä.

Täyden lisäperhe-eläkkeen määrää laskettaessa voidaan perusperhe-eläkkeenä ottaa huomioon myös muut samaan työ- tai virkasuhteeseen perustuvat TEL 8 §:n 4 momentissa mainitut peruseläkkeet edellyttäen, että vastaavat työ- tai virkasuhdeajat luetaan lisäeläkkeeseen oikeuttaviksi ajoiksi.

Lisäperhe-eläkkeen suuruus voidaan määritellä myös siten, että se on jollakin edellä sanotulla tavalla määrittelystä lisäperhe-eläkkeestä se suhteellinen osa, joka vastaa lisäeläkejärjestelyn voimaantulosta eläkeikään asti lasketun palvelusajan osuutta koko perhe-eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta.

Prosenttiluku q saa olla enintään 66.

Peruseläkkeen laskenta

Jos peruserhe-eläkkeiden edunsaajina on lapsi tai lapsia ja entinen puoliso mutta ei leskeä, peruserhe-eläkkeet on laskettava siten kuin edunsaajina olisi pelkästään lapsi tai lapsia. Jos lisäperhe-eläketurva on järjestetty vain lapsille, lisäperhe-eläkkeen määrää laskettaessa peruserhe-eläkkeet ja lisäperhe-eläkkeet otetaan huomioon sen suuruisina kuin ne olisivat, jos edunsaajina olisi ainoastaan lapsia. Jos lisäperhe-eläketurva on järjestetty sekä leskelle että lapsille, lisäperhe-eläkkeen määrää laskettaessa jätetään kokonaan huomioon ottamatta sellaisiin eläkejärjestelyihin perustuvat lisäperhe-eläkkeet, joissa lisäperhe-eläketurva on järjestetty vain lapsille.

Lisäperhe-eläkkeen suuruutta laskettaessa karttunut TEL 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu yli 1,5 prosentin vuotuista karttumaa vastaava peruseläkkeen osa sekä TEL 7 f §:n mukainen peruserhe-eläkkeen korotus rinnastetaan muiden työsuhteiden vapaakirjoihin, mutta peruserhe-eläkkeisiin mahdollisesti sisältyviä täysorvon lisiä ei oteta lainkaan huomioon.

TEL:n mukainen peruserhe-eläke tulee laskea ottaen huomioon TEL 8 §:n ja TEA 8 §:n mukainen yhteensovitus TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2, 12 ja 13 mainittujen eläkkeiden kanssa sekä niiden TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 10 ja 11 mainittujen eläkkeiden kanssa, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa. Yhteensovitusta tehtäessä voidaan ottaa huomioon myös sellaiset TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 3-9 mainitut eläkkeet, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa. Yhteensovitusrajana käytetään 60 % yhteensovitusperusteesta, kun edunsaajina on leski ja kaksi lasta. Muussa tapauksessa prosenttiluku muunnetaan edunsaajien lukumäärää vastaavaksi käyttäen aikaisemmin esitettyjä suhdelukuja.

Lisäperhe-eläkkeen rajoituksessa tarvittavat muut TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2, 12 ja 13 mainitut eläkkeet ja ne TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 10 ja 11 mainitut eläkkeet, jotka työnantaja on ilmoittanut otettavaksi huomioon, yhteensovitetaan vastaavalla tavalla kuin TEL:n mukainen peruserhe-eläke.

Milloin eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika on laskettu myöhemmästä ajankohdasta kuin työsuhteeseen tulosta lähtien, on lisäeläkkeen määrää laskettaessa TEL:n mukaisesta peruserhe-eläkkeestä rinnastettava muiden työsuhteiden vapaakirjoihin se osa, joka vastaa aikaa, jota ei ole otettu huomioon kokonaisperhe-eläkettä laskettaessa.

Rajoittaminen

Lisäeläkkeen määrää rajoitetaan niin, että se yhdessä TEL:n, LEL:n, TaEL:n ja MEL:n mukaisten eläkesovittamattomien perhe-eläkkeiden sekä sellaisten edunjäntäjän työ- ja virkasuhteisiin ja YEL:n ja MYEL:n alaisiin yrittäjänäolojaksoihin perustuvien muiden eläkesovittamattomien perhe-eläkkeiden kanssa, jotka työnantaja ilmoittaa otettavaksi huomioon, on enintään s % rajoituksen perusteena olevasta eläkepalkasta, kun edunsaajina on leski ja kaksi lasta. Muussa tapauksessa prosenttiluku s muunnetaan edunsaajien lukumäärää vastaavaksi käyttäen edellä esitettyjä suhdelukuja. Rajoituksen perusteena olevana eläkepalkkana käytetään korkeinta TEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa sellaisesta työsuhteesta, josta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi on luettu vähintään vuosi, tai lisäeläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa. Jos edunjäntäjällä ei ole oikeutta peruseläkkeeseen sellaisen työsuhteen perusteella, jossa on eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa vähintään vuosi, käytetään rajoituksen perusteena olevana eläkepalkkana lisäeläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa. Rajoituksen perusteena olevaa eläkepalkkaa määrättäessä TEL 2 §:n 5 momentin nojalla päätetyn työsuhteen katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena.

Edellä tarkoitettut työnantajan ilmoittamat muut eläkkeet otetaan huomioon sellaisina kuin eläketurvan ehdoissa on määrätty.

YEL:n ja MYEL:n alaisiin yrittäjänäolojaksoihin perustuvat perhe-eläkkeet voidaan sopia otettavaksi aina huomioon edellä mainittua rajoitusta tehtäessä, ilman työnantajan erillistä ilmoitusta.

Prosenttiluku s tulee valita väliltä 60 - 66 prosenttia.

c) Lisäperhe-eläkkeen jakaminen edunsaajien kesken

Lisäperhe-eläke jaetaan lesken ja lasten kesken siten, että leski saa siitä

- 6/10, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi;
- 5/12, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;

- 3/12, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta;
- 2/12, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia;
ja lapset saavat siitä
- 4/10, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi;
- 7/12, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;
- 9/12, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta;
- 10/12, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Lasten saama lisäperhe-eläke jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken.

d) Perhe-eläkkeen yhteensovittaminen eräiden muiden eläkkeiden kanssa

Jos saman kuolemantapauksen johdosta suoritetaan tapaturmavakuutuslain mukaista perhe-eläkettä, sotilasvammalain mukaista huoltoeläkettä tai liikennevakuutuslain mukaista jatkuvaa korvausta, lisäperhe-eläke yhteensovittetaan mainittujen eläkkeiden sekä työ- ja virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvien eläkkeiden kanssa. Tällöin työ- ja virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvat eläkkeet otetaan huomioon TEL 8 ja 8 a §:n mukaisesti yhteensovittettuina mutta ilman TEL 8 c - 8 f §:n mukaista eläkesovitusta. Yhteensovitusrajaa laskettaessa käytetään samaa prosenttilukua kuin lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa. Muuten yhteensovituksessa noudatetaan soveltuvin osin TEL 8 ja 8 a §:stä ilmeneviä periaatteita. Yhteensovituksen johdosta lisäeläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että edellisessä kappaleessa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jollei oikeutta tapaturmavakuutus-, sotilasvamma- ja liikennevakuutuslain mukaisiin eläkkeisiin olisi ollut.

IV Lisäeläkkeen laskeminen eläketapahtuman yhteydessä

Lisäeläkkeen suuruutta eläketapahtuman yhteydessä kohtien II a, II b, II c ja III b mukaan määrättäessä käytetään eläketapahtumahetkeä vastaavia määriä.

Eläkepalkkaa laskettaessa ei sovelleta TEL 7 d §:n mukaista harkintaa, ellei siitä ole erikseen sovittu.

V Hautausavustus

Hautausavustuksen suorittamisen edellytykset tulee määritellä niin, että hautausavustus suoritetaan, jos työntekijä kuolee ollessaan tai oltuaan eläkeikänsä tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai osa-aikaeläkkeelle siirtymiseen saakka työsuhteessa, johon liittyvään eläketurvaan oikeus hautausavustukseen sisältyy, taikka saadessaan tai ollessaan oikeutettu saamaan tai saatuaan eläkeikänsä asti sen perusteella työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä, johon on luettu tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi. Hautausavustus suoritetaan edunjättäjän omaisille, tai jollei näitä ole, sille joka on hautauskustannukset suorittanut. Hautausavustuksen suuruus voidaan valita 1, 2 tai 3 kertaiseksi lisäeläketurvan mukaisen eläkepalkan määräksi.

VI Henkilöpiiri

Eläketurvan ehtoissa on määriteltävä lisäeduista osalliseksi tuleva henkilöpiiri. Työnantajan henkilökunta voidaan eläketurvan sisällön suhteen jakaa useaan ryhmään. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon lisäetujen rekisteröimisehdoista annetun [sosiaaliministeriön] päätöksen (745/66) 2 §:n 1 momentin määräykset.

Osa-aikaeläkkeellä olevat henkilöt kuuluvat eläkkeen määrää koskevan lisäedun piiriin ainoastaan, jos siitä on erikseen sovittu.

VII Lisäeläketurvan voimaantulo

Lisäeläketurvan voimaan astumiselle voidaan asettaa ikäraja ja määrätä odotusaika, jonka kuluttua henkilö työsuhteen alkamisen jälkeen tulee lisäeläketurvan piiriin. Tällöin ei kuitenkaan ikärajaa saa valita 35 vuotta korkeammaksi eikä odotusaikaa määrätä 5 vuotta pitemmäksi tai yhtä kuukautta lyhyemmäksi. Odotusaikaa ei sovelleta siinä tapauksessa, että henkilö palaa välittömästi työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä siihen työsuhteeseen, jonka perusteella on myönnetty tulevaan aikaan perustuva lisäeläke. Jos henkilön odotusaika on alkanut kulua ennen 1.1.2001, niin odotusajalla 31.12.2000 oleva henkilö kuuluu lisäeläketurvan piiriin odotusajan päätyttyä.

VIII Eläketurvan ehdot ja eläkkeen laskeminen eräissä erikoistapauksissa

a) Eläketurvan ehdot eräissä erikoistapauksissa

Ellei eläketurvan ehdoissa toisin mainita, henkilöön sovelletaan vähimmäisetujen saamisen ehtoja koskevia parannuksia, vaikka hän ei kuuluisi lisäeläketurvan piiriin VII kohdassa tarkoitetun odotusajan tai ikärajan tai vastuuvallinnan taikka lisäeläketurvasta kieltäytymisen johdosta.

Jos henkilö palvehtuaan työsuhteeseen liittyvän odotusajan on jo täyttänyt eläkejärjestelyn eläkeiän, hänen osaltaan eläkeikä ja eläketurvan ehdot ovat TEL:n vähimmäisturvan mukaiset.

b) Rintamaveteraanien varhaiseläke

Jos henkilölle myönnetään rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain mukainen eläke, myönnetään hänelle samasta ajankohdasta alkaen lisäeläketurvan osalta vanhuuseläke edellyttäen, ettei henkilö saa lisäeläketurvan mukaista työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä. Vanhuuseläke voidaan määrittellä korkeintaan yhtä suureksi kuin se työkyvyttömyyseläke, joka henkilölle olisi myönnetty, jos hänellä eläkkeen alkamisajankohtana olisi oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Vanhuuseläkkeeseen voidaan lisäksi liittää 65 vuoden ikään asti maksettava 65 vuoden iästä alkavia eläkkeitä tai niistä johtuvia vähennyksiä vastaava kohdassa II a tarkoitettu lisäosa.

Jos rintamaveteraanien varhaiseläke myönnetään henkilölle, joka saa lisäeläketurvan mukaista työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä, henkilölle voidaan myöntää samasta ajankohdasta alkaen lisäeläketurvan osalta vanhuuseläke. Tällöin vanhuuseläkkeen suuruus voidaan määrittellä korkeintaan puoleksi edellisessä kappaleessa tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Rintamaveteraanien varhaiseläkkeelle siirtyneiden osalta lisäperhe-eläke voidaan määrittellä korkeintaan saman suuruiseksi kuin mitä perhe-eläke olisi ollut, jos se olisi tullut myönnettäväksi varhaiseläkkeelle siirtymishetkellä.

Muun kuin neljännessä kappaleessa tarkoitetun rintamaveteraanien varhaiseläkkeelle siirtyneen osalta ei säily oikeutta hautausavustukseen ellei sitä ole erikseen sovittu.

c) Osa-aikaeläkkeellä olevien eläketurvan ehdot

Jos osa-aikaeläkkeellä olevat henkilöt on sisällytetty lisäedun piiriin, voidaan lisäeläke heidän osaltaan määrittellä kohdassa II esitettyä suuremmaksi, kuitenkin niin, että kokonaisu-eläke on korkeintaan yhtä suuri kuin se työkyvyttömyyseläke, joka henkilölle olisi myönnetty, jos hänellä osa-aikaeläkkeen eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Tällöin työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa ei oteta huomioon TEL 5 §:n 3 momenttia.

Vastaavasti osa-aikaeläkkeelle siirtyneiden osalta lisäperhe-eläke voidaan määrittellä niin, että kokonaisperhe-eläke on korkeintaan yhtä suuri kuin perhe-eläke olisi ollut, jos se olisi tullut myönnettäväksi osa-aikaeläkkeen eläketapahtumahetkellä.

d) Eläke alennetun eläkeiän täyttämisen jälkeen jatkuneesta työsuhteesta

Jos työntekijä jatkaa työsuhdettaan eläkejärjestelyyn liittyvän alennetun eläkeiän täyttämisen jälkeen, kertyy hänelle TEL:n peruseläketurvan mukaista eläkeoikeutta jokaiselta päivältä,

jonka hän on palvellut alennetun eläkeiän täyttämisen jälkeen, mutta ennen 65 vuoden ikää. Näin karttuva eläke vastaa eläkeikää 65 vuotta. Eläkepalkkana käytetään tällöin alennettua eläkeikää vastaavaa peruseläketurvan mukaista eläkepalkkaa. Työntekijällä on kuitenkin oikeus siirtyä vanhuuseläkkeelle välittömästi päätettyään työsuhteensa. Jos työntekijä tulee alennetun eläkeiän täyttämisen jälkeen työkyvyttömäksi työsuhteessa ollessaan, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen asemesta vanhuuseläke. Lisäeläkkeeseen ei alennetun eläkeiän täyttämisen jälkeen palveltu aika oikeuta.

e) Lisäeläkkeen laskeminen eräissä erikoistapauksissa

Jos työntekijä on saanut TEL 6 a §:n mukaisesti myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä ja jos hän välittömästi eläkkeen päättymisen jälkeen on palannut siihen työsuhteeseen, johon mainittua pykälää on sovellettu, rinnastetaan eläkkeeseen oikeuttavaa palvelusaikaa laskettaessa tämän työsuhteen työsuhteeseen työkyvyttömyysaika sekä edellä mainitun tätä edeltäneen työsuhteen työsuhteeseen. Vastaavasti luetaan tämän työsuhteen peruseläkkeeksi myös työkyvyttömyysajalta ja sitä edeltäneeltä työsuhteeltä muodostuneet vapaakirjat. Korkeinta TEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa määrättäessä otetaan edellä mainittujen työsuhteiden ja työkyvyttömyysjakson palkoista huomioon vain viimeinen jatkuvan työsuhteen eläkepalkka. Lisäeläkettä rajoitettaessa ei oteta huomioon työkyvyttömyysajalta eikä mainitusta tätä edeltäneestä työsuhteesta muodostuneita lisäeläkevapaakirjoja. Nämä vapaakirjat vähennetään rajoituksen jälkeen saadun lisäeläkkeen määrästä.

f) Varhennettu tai lykätty vanhuuseläke

Jos henkilö siirtyy varhennetulle vanhuuseläkkeelle, myönnetään lisäeläketurvan mukainen vanhuuseläke vakuutusmatemaattisesti siten muunnettuna kuin sosiaali- ja terveystieteiden päätöksessä määrätään.

Jos eläkkeelle siirtyminen lykkääntyy, myönnetään alennettuun eläkeikään liittyvä peruseläke ja lisäeläketurvan mukainen eläke vakuutusmatemaattisesti siten muunnettuna kuin sosiaali- ja terveystieteiden päätöksessä määrätään.

Varhennettu vanhuuseläke voidaan edellisen kohdan estämättä kuitenkin määritellä niin, että se on korkeintaan yhtä suuri kuin se työkyvyttömyyseläke, joka henkilölle olisi myönnetty, jos hänellä eläkkeen alkamisajankohtana olisi oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Tällöin työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa ei oteta huomioon TEL 5 §:n 3 momenttia. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen voidaan lisäksi liittää 65 vuoden ikään asti maksettava 65 vuoden iästä alkavia eläkkeitä tai niistä johtuvia vähennyksiä vastaava kohdassa II a tarkoitettu lisäosa.

Varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osalta lisäperhe-eläke voidaan määritellä korkeintaan saman suuriseksi kuin perhe-eläke olisi ollut, jos se olisi tullut myönnettäväksi varhennetulle eläkkeelle siirtymishetkellä.

Kun lisäperhe-eläke tulee myönnettäväksi varhennetulla vanhuuseläkkeellä olleen edunjättäjän jälkeen, se myönnetään ansaitun eläkkeen määräisenä.

IX Alkaneiden eläkkeiden ja vapaakirjojen rekisteröinti

a) Alkaneita eläkkeitä koskevat rekisteröimisehdot

- 1) Eläke perustuu TEL:n alaiseen tai vapaaehtoisesti TEL:n piiriin liitettyyn 7.7.1961 jälkeen päättyneeseen työsuhteeseen ja eläketapahtuma on sattunut 1.7.1962 tai sen jälkeen.
- 2) Eläkkeensaaja - perhe-eläkkeissä edunjättäjä - kuuluu eläkeryhmämäärittelyn nojalla työnantajan aktiivityöntekijöilleen järjestämään vastaavanlaisen lisäeläketurvan piiriin.
- 3) Eläkkeitä eivät ylitä niitä määriä, jotka lisäetujen kartan puitteissa enintään voidaan vakuuttaa.
- 4) Eläkkeen suuruutta ei ole määrätty yksilöllisesti, vaan kaikki eläkkeitä ainakin tiettyjen ryhmien puitteissa ovat määrättyneet saman säännön nojalla.
- 5) Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeensaaja saa myös TEL:n perusturvan mukaista eläkettä saman työsuhteen perusteella. Tämän estämättä voidaan kuitenkin vanhuuseläkkeensaajalle

- rekisteröidä TEL:n mukaisesta eläkeiästä alkava vastainen vanhuuseläke. Alkanutta työkyvyttömyyseläkettä käsitellään kuten määräaikaista vanhuuseläkettä.
- 6) Perhe-eläkkeen edunsaajat saavat myös TEL:n perusturvan mukaista eläkettä saman työsuhteen perusteella. Poikkeuksena voivat tulla kysymykseen perhe-eläkkeet, joissa eläketapahtuma on sattunut ajalla 1.7.1962 - 31.12.1966.
- 7) Vakuutus tulee voimaan aikaisintaan sen kuukauden alusta, jona siitä on sitovasti sovittu.
- 8) Alkaneiden vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeiden lukumäärä ja perhe-eläkkeiden lukumäärä on kumpikin erikseen enintään saman suuruinen kuin vastaavan aktiiviyöntekijöitä koskevan lisäeläkevakuutuksen henkilöpiiri.
- 9) Rekisteröimisehdoista voidaan yksittäisissä tapauksissa lisätutoimikunnan harkinnan mukaan erityisestä syystä poiketa.

b) Alkaneiden eläkkeiden rekisteröimiskelpoisuus

Rekisteröimättömään eläkejärjestelyyn liittyvät alkaneet eläkkeet voidaan rekisteröidä kohdassa IX a) annettujen rekisteröimisehtojen perusteella. (Kumottu 1.1.2001 lukien.)

c) Vapaakirjojen rekisteröimiskelpoisuus

Rekisteröimättömään eläkejärjestelyyn perustuva lisäeläke voidaan korvata rekisteröidyillä lisäedulla myös vapaakirjojen osalta. Tällöin noudatetaan soveltuvin osin kohdassa IX a) annettuja alkaneiden eläkkeiden rekisteröimisehtoja. (Kumottu 1.1.2001 lukien)

d) Heti alkavien vanhuuseläkkeiden rekisteröinti

Eläketurvakeskuksen erikseen hyväksymissä tapauksissa voidaan vanhuuseläkeikä määritellä täysinä vuosina ja kuukausina. Edellytyksenä tällöin on se, että eläke kustannetaan kertamaksulla ja

- eläkejärjestelyn henkilöpiiri on yksikäsitteisesti määritelty 31.12.2000 mennessä tai
- lisäeläkejärjestelyssä on määrällinen vanhuus-, työkyvyttömyys-, ja työttömyyseläkkeen korotus.

X Muuta

a) Työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen epääminen tai vähentäminen

Lisäeläketurvan osalta tulee työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen epäämisestä ja vähentämisestä olla voimassa samat TEL 8 b §:n säännöksiä vastaavat määräykset kuin vähimmäisturvankin osalta.

b) Eläkkeen suorittaminen

Lisäeläkkeet suoritetaan samoja määräyksiä noudattaen kuin vähimmäisturvan mukaiset eläkkeet. Tämän estämättä voidaan lisäeläketurvan osalta suorittaa vanhuuseläke henkilölle, jolle on myönnetty rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain mukainen eläke.

XI Vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta annetun lain soveltaminen

Täysi lisäeläke

Kun eläkeikä alennetaan työsuhteen aikana vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta annetun lain 3 §:ssä tai 5 §:ssä tarkoitetun valinnan perusteella, lisäeläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi voidaan lukea työsuhteajat 1 päivästä tammikuuta 1994 alkaen. Täyden lisäeläkkeen määrää laskettaessa kuitenkin samaan työsuhteeseen perustuva TEL:n mukainen peruseläke voidaan laskea työsuhteen alusta alkaen.

Perhe-eläkkeen suuruus

Edellä oleva koskee myös tällaisen yöntekijän jälkeen myönnettävää perhe-eläkettä.

Eläkkeen laskeminen

Työntekijällä, jonka eläkeikä on alennettu työsuhteen aikana vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta annetun lain 3 §:ssä tai 5 §:ssä tarkoitetun valinnan johdosta, on oikeus saada vähintään sen suuruinen vanhuuseläke, jonka hän olisi saanut ennen tasa-

arvoistamista sovelletun eläkeiän mukaan varhennettuna vanhuuseläkkeenä. Tätä eläkettä laskettaessa otetaan huomioon lisäeläkkeen ja peruseläkkeen yhdessä muodostama kokonaiseläke. Mikäli työntekijä saa tämän johdosta suuremman eläkkeen, niin lisäys katsotaan kuitenkin vain lisäeläkkeen määrän korotukseksi. Tätä suojasäännöstä sovelletaan vain, jos työsuhde jatkuu valittuun eläkeikään asti.

Alemman eläkeiän hyvittäminen

Vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaisessa tilanteessa niille työntekijöille, joiden eläkeikä on 1 päivän tammikuuta 1994 ja eläkejärjestelyn sääntöjen tai määräysten tasa-arvoiseksi muuntamisen välisenä aikana ollut korkeampi kuin toista sukupuolta olevan työntekijän, on myönnettävä edellä mainitulta aikaväliltä samat etuudet kuin mainitulla toisella sukupuolella on.

TEL:n mukaisessa peruseläkkeessä edellä mainitulla aikavälillä karttunutta eläkettä korotetaan. Korotuksen määrä lasketaan siten, että karttunut eläke kerrotaan korkeampaa eläkeikää ja alemmaa eläkeikää vastaavien vähimmäisturvaa vastaavan vapaakirjan ehtojen ja perusteiden 4 §:n 2 momentin mukaisten kertoimien erotuksella. Samoin sääntöjen tai määräysten tasa-arvoiseksi muuntamiseen mennessä karttunutta lisäeläkettä korotetaan määrällä, joka saadaan, kun alemman eläkeiän mukaisesti edellä mainitulla aikavälillä karttuneesta eläkkeestä vähennetään korkeamman eläkeiän mukaisesti karttunut eläke.

Voimaantulo

Kartta tulee voimaan 1.1.2001.

31.12.2000 jälkeen ei rekisteröityjen lisäeläkejärjestelyjen etuuksia voida muuttaa muutoin kuin tämän kartan

- 1) voimaantulosäännöksen seuraavassa kappaleessa mainitussa tilanteessa,
- 2) luvun IX kohdan d) mukaisessa tilanteessa,
- 3) sopeutettaessa eläketurvaa mahdollisten tulevien lainmuutosten vuoksi.

31.12.2000 voimassa olevissa eläkejärjestelyissä voidaan lisäeläke ja lisäperhe-eläke määritellä seuraavilla vaihtoehtoisilla tavoilla.

- 1) Eläkkeen määrä on se prosenttimäärä TEL:n peruseläketurvan mukaisesta eläkepalkasta, joka saadaan kun lasketaan sopimuksen voimaantuloa edeltävän turvan mukaisen tavoite-eläkkeen osuus samalle hetkelle määritellystä eläkepalkasta.
 - 2) Tavoite-eläkkeen markkamääräksi kiinnitetään kohdan 1) mukaisesti sopimuksen voimaantuloa edeltävän turvan tavoite-eläke. Tämä markkamäärä sidotaan TEL-indeksiin. Kohtien 1) - 2) mukaisen järjestelyn tasa-arvoistaminen tehdään siten, että prosenttimäärä tai markkamäärä lasketaan tasa-arvoistamisajankohtana uudelleen tämän kartan sääntöjen mukaisesti.
- Kohtien 1) - 2) mukaisesta järjestelystä on mahdollista sopia 31.12.2000 jälkeenkin.

Mikäli lisäeläkevakuutus sopimus tasa-arvoistetaan 31.12.1998 mennessä, niin sopimus voidaan saattaa voimaan takautuvasti 1.12.1997 alkaen.

1.1.1996 jatkuvissa lisäeläkejärjestelyissä vakuutuksen kansaneläkkeen pohjaosaa vastaavan lisäosan ansaittu eläke voidaan muuntaa tätä ansaittua eläkettä vastaavaksi elinaikaiseksi vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeeksi.

MYEL:n ja YEL:n mukaiset rekisteröimiskelpoiset lisäedut

Seuraavassa esitettyjä lisäetujen laskusääntöjä käytetään laskettaessa lisäedun määrää lisäedun tai sen muutoksen voimaantullessa. Muulloin lisäetu on voimassa viimeksi tehdyn laskelman mukaisena, tarkistettuna TEL 9 §:ssä tarkoitetulla indeksillä.

I Eläkkeen saamisen ehtoja koskevat parannukset

a) Eläkeikä

Lisäturvan eläkeikä voidaan valita paitsi 65 vuodeksi myös täysinä vuosina tätä alhaisemmaksi.

b) Henkilöpiiri

MYEL 22 §:n 8 momentissa tarkoitetulle maatalousyrittäjälle voidaan järjestää kohdissa II a ja III b sanotun suuruinen vanhuus- ja perhe-eläketurva.

II Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen määrää koskeva lisäetu

Milloin työkyvyttömyys aiheutuu sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka yrittäjällä oli saman yrittäjänalojakson alkaessa, hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen lisäeläketurvan perusteella vain, jos hän on tullut työkyvyttömäksi lisäeläketurvan piiriin tultuaan ja aikaisintaan vuoden kuluttua jakson alkamisesta.

a) Vanhuuseläkkeen suuruus

Vanhuuseläkkeen suuruus tulee määritellä seuraavassa esitettäviä laskusääntöjä noudattaen: Lisäeläkkeen perusteena oleva työtulo tulee määritellä samoin kuin se on määritelty henkilön peruseläketurvan osalta kuitenkin niin, että sanottu tulo voi ylittää YEL 7 §:n 1 momentissa mainitun markkamäärän.

Täysi lisäeläke

Lisäeläkkeen suuruus lasketaan niin, että lisäeläkkeen ja samaan yrittäjänalojakkoon perustuvan YEL:n (MYEL:n) mukaisen peruseläkkeen yhdessä muodostama tavoite-eläke on enintään 66 % lisäeläkkeen perusteena olevasta työtulosta. Peruseläkkeen tavoitemäärää laskettaessa eläkkeeseen oikeuttava aika luetaan 65 vuoden ikään saakka.

MYEL 22 §:n 8 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän vanhuuseläkkeen suuruus lasketaan edellä olevan mukaan merkitsemällä samaan yrittäjänalojakkoon perustuva peruseläke nollassi.

Työtulo

Peruseläkkeen laskenta

YEL:n (MYEL:n) mukainen peruseläke tulee laskea ottaen huomioon TEL 8 §:n ja TEA 8 §:n mukainen yhteensovitus TEL 8 §:n 4 momentin 1, 2, 10, 11, 12 ja 13 kohtien eläkkeiden kanssa. Peruseläkettä laskettaessa ei oteta huomioon YEL 5 §:n 1 momentissa ja MYEL 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua yli 1,5 prosentin vuotuista karttumaa vastaavaa peruseläkkeen osaa. Ansaistu peruseläke voidaan kuitenkin ottaa kokonaan huomioon. Peruseläkkeen korotusta TEL 7 g §:n perusteella ei oteta huomioon lisäeläkkeen määrää laskettaessa.

Rajoittaminen

Lisäeläkkeen määrää rajoitetaan niin, että se yhdessä edellä määritellyn samaan yrittäjätöimintaan liittyvän peruseläkkeen ja muiden YEL:n, MYEL:n, TEL:n, MEL:n, LEL:n ja TaEL:n mukaisten vanhuuseläkkeiden kanssa on enintään 66 % korkeimmasta YEL:n, MYEL:n ja TEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta työtulosta tai palkasta. Korkein eläkkeen perusteena oleva työtulo tai palkka valitaan sellaisesta yrittäjänalojaksosta tai työsuhteesta, josta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi luetaan vähintään vuosi. Jos yrittäjällä ei ole tällaista yrittäjänalojaksoa tai työsuhdetta, käytetään rajoituksessa tähän yrittäjänalojakkoon liittyvää eläkkeen perusteena olevaa työtuloa. Sikäli kuin yrittäjänalojakso ja työsuhte ovat rinnakkaisia lasketaan työtulo ja palkka yhteen rajoitusta tehtäessä. Korkeinta työtuloa tai palkkaa valittaessa käytetään YEL- ja MYEL-vapaakirjojen osalta perusturvan mukaisen eläkkeen perusteena olevaa työtuloa ja jatkuvan yrittäjänalojakson

Lisäosa

osalta lisäeläkkeen perusteena olevaa työtuloa.

Jos lisäeläketurvan eläkeikä on alempi kuin 65 vuotta, vakuutukseen voi sisältyä vanhuuseläkkeen lisäosa. Lisäosa korvaa osaksi tai kokonaan alennetun eläkeiän täyttämisestä alkaen eläkeiän alentamisen takia karttumatta jäävää peruseläkettä. Lisäksi lisäosa korvaa osaksi tai kokonaan alennetun eläkeiän täyttämisestä alkaen alennettuun eläkeikään mennessä karttuneen peruseläkkeen varhentamisvähennyistä. Tällöin varhentamisvähennys lasketaan eläkeikään, kuitenkin aikaisintaan 60 vuoden ikään. Eläkeiän ollessa alle 60 vuotta lisäosa korvaa edellä sanotun lisäksi alennettuun eläkeikään karttuneen 60 vuoden ikään varhennetun peruseläkkeen alennetusta eläkeiästä 60 vuoden ikään saakka ja sisältyy tältä osin aina vakuutukseen. Lisäosaa laskettaessa peruseläkkeen määrään sisällytetään myös samaan yrittäjätoimintaan perustuvat YEL:n 7 §:n 3 momentin mukaisten vapaakirjojen määrät. Jos vanhuuseläkkeelle siirtyminen lykkääntyy yli eläkeiän, lisäosaa muunnetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti siten, että sen pääoma-arvo säilyy. Jos perusvakuutuksen mukainen työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke alkaa eläkeiän täyttämisen jälkeen, lisäosaa rajoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien ehtojen mukaisesti. Jos vakuutuksenottaja saa ennen eläkeiän täyttämistä alkanutta perusvakuutuksen mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä, lisäosaa ei makseta.

b) Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen suuruus

Täyden työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen suuruus tulee määrittää kuten 65 vuoden eläkeikää vastaavan lisävanhuuseläkkeen suuruus.

Osaeläkkeenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen määrä on puolet täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

c) Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen yhteensovitus eräiden muiden eläkkeiden kanssa

Jos vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä saava henkilö lisäksi saa tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta, tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnettyä ansionmenetyskorvausta tai sotilasvammalain nojalla myönnettyä elinkorkoa, nämä ensisijaiset etuudet ja hänen työ- tai virkasuhteeseensa tai yrittäjätoimintaansa perustuvat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeensä yhteensovitetaan noudattaen soveltuvien osin työntekijäin eläkelain 8 ja 8 a §:n säännöksiä. Yhteensovitusrajaa laskettaessa käytetään samaa prosenttilukua kuin lisäeläkettä rajoitettaessa. Osaeläkettä yhteensovitettaessa käytetään tällöin prosenttilukua, joka on puolet edellä mainitusta prosenttiluvusta.

Yhteensovituksen johdosta lisäeläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että edellisessä kappaleessa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jollei henkilöllä olisi ollut oikeutta siinä tarkoitettuun ensisijaiseen etuuteen.

III Perhe-eläkkeen määrää koskeva lisäetu

a) Perhe-eläkkeen ehdot

Perhe-eläkkeen saamisen ehdot ovat samat kuin TEL 4 a §:ssä ja 4 b §:ssä sanotut.

TEL 4 a §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu entinen puoliso ei kuitenkaan ole oikeutettu lisäeläkkeeseen.

Lisäperhe-eläkettä ei suoriteta

-leskelle, jolle TEL 4 b §:n 2 momentin mukaisesti aletaan lakkautettua leskeneläkettä maksa uudelleen; tai

- jos yrittäjä on kuollut vuoden kuluessa yrittäjänäolojakson alkamisesta ja kuoleman pääsällisenä syynä on sairaus, joka on selvästi ilmennyt ennen yrittäjänäolojakson alkamista, taikka sellainen vika tai vamma, jonka hän oli saanut ennen sanottua ajankohtaa, tai jos yrittäjä lisäeläketurvan piiriin tulostaan lähtien kuolemaansa saakka on ollut täyteen työky-

vyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvytön.

b) Perhe-eläkkeen suuruus

Lisäperhe-eläkkeen suuruus tulee määritellä seuraavassa esitettäviä periaatteita noudattaen: Lisäeläkkeen perusteena olevan työtulon laskemisessa ja korkeimman työtulon tai palkan valitsemisessa on noudatettava edellä vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen yhteydessä mainittuja periaatteita.

Täysi lisäperhe-eläke

Lisäperhe-eläkkeen suuruus lasketaan vähentämällä kokonaisperhe-eläkkeestä samaan yrittäjänäolojaksoon perustuva YEL:n (MYEL:n) mukainen peruserhe-eläke, joka on laskettu ottamatta huomioon TEL 8 c - 8 f §:n mukaista eläkesovitusta. Peruserhe-eläkettä laskettaessa eläkkeeseen oikeuttava aika luetaan 65 vuoden ikään saakka.

Kokonaisperhe-eläke on, jos edunsaajina on leski ja vähintään kaksi lasta, enintään 66 % lisäeläkkeen perusteena olevasta työtulosta. Sanotusta määrästä kokonaisperhe-eläkkeen enimmäismäärä on:

- 6/12, jos edunsaajana on leski yksin
- 10/12, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi
- 4/12, jos edunsaajana on yksi lapsi
- 7/12, jos edunsaajina on kaksi lasta
- 9/12, jos edunsaajina on kolme lasta ja
- 10/12, jos edunsaajina on neljä tai useampia lapsia.

MYEL 22 §:n 8 momentissa tarkoitettun maatalousyrittäjän jälkeen maksettavan lisäperhe-eläkkeen suuruus lasketaan edellä olevan mukaan merkitsemällä samaan yrittäjänäolojaksoon perustuva peruserhe-eläke nollassi.

Peruseläkkeen laskenta

YEL:n (MYEL:n) mukainen peruserhe-eläke yhteensovitetään TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2, 10, 11, 12 ja 13 mainittujen eläkkeiden kanssa. Tällöin yhteensovitusrajana käytetään 60 % yhteensovitusperusteesta, kun edunsaajina on leski ja kaksi lasta. Muussa tapauksessa prosenttiluku muunnetaan edunsaajien lukumäärää vastaavaksi käyttäen aikaisemmin esitettyjä suhdelukuja. Peruserhe-eläkettä laskettaessa ei oteta huomioon YEL 5 §:n 1 momentissa ja MYEL 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua yli 1,5 prosentin vuotuista karttumaa vastaavaa peruseläkkeen osaa. Ansaittu peruseläke voidaan kuitenkin ottaa kokonaan huomioon.

Lisäperhe-eläkkeen rajoituksessa tarvittavat muut TEL 8 §:n 4 momentin kohdissa 1, 2, 10, 11, 12 ja 13 mainitut eläkkeet yhteensovitetään vastaavalla tavalla kuin YEL:n (MYEL:n) mukainen peruserhe-eläke.

Rajoittaminen

Lisäeläkkeen määrää rajoitetaan niin, että se yhdessä edellä määritellyn samaan yrittäjänäolojaksoon liittyvän peruserhe-eläkkeen ja muiden YEL:n, MYEL:n, TEL:n, MEL:n, LEL:n ja TaEL:n mukaisten eläkesovittamattomien perhe-eläkkeiden kanssa on enintään 66 % korkeimmasta YEL:n, MYEL:n ja TEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta työtulosta tai palkasta. Korkein eläkkeen perusteena oleva työtulo tai palkka valitaan sellaisesta yrittäjänäolojaksosta tai työsuhteesta, josta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi luetaan vähintään vuosi. Jos edunsaajalla ei ole tällaista yrittäjänäolojaksoa tai työsuhdetta, käytetään rajoituksessa tähän yrittäjänäolojaksoon liittyvää eläkkeen perusteena olevaa työtuloa. Edellä mainittua prosenttilukua käytetään, kun edunsaajina on leski ja kaksi lasta. Muussa tapauksessa prosenttiluku muunnetaan edunsaajien lukumäärää vastaavaksi käyttäen edellä esitettyjä suhdelukuja. Sikäli kuin yrittäjänäolojakso ja työsuhte ovat rinnakkaisia, työtulo ja palkka lasketaan yhteen rajoitusta tehtäessä.

Lisäosa

Jos lisäeläketurvan eläkeikä on alempi kuin 65 vuotta, vakuutukseen voi sisältyä perhe-eläkkeen lisäosa, joka maksetaan, jos vakuutuksenottaja kuolee eläkeiän täyttämiskuukauden jälkeen. Lisäosa korvaa osaksi tai kokonaan eläkeiän alentamisen takia karttumatta jäävää peruseläkettä. Lisäksi lisäosa korvaa osaksi tai kokonaan alennettuun eläkeikään mennessä karttuneen peruseläkkeen varhentamisvähennystä, jos vakuutuksenottaja kuolee aikaisintaan

60 vuoden iässä. Tällöin varhentamisvähennys lasketaan eläkeikään, kuitenkin aikaisintaan 60 vuoden ikään. Lisäosaa laskettaessa peruseläkkeen määrään sisällytetään myös samaan yrittäjätoimintaan perustuvat YEL 7 §:n 3 momentin mukaisten vapaakirjojen määrät. Jos vakuutuksenottaja kuollessaan sai tai hänellä oli oikeus saada ennen eläkeiän täyttämishetkeä alkanutta perusvakuutuksen mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä tai edellä mainittujen eläkkeiden jälkeen välittömästi 65 vuoden iässä alkanutta vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen lisäosaa ei makseta.

c) Lisäperhe-eläkkeen jakaminen edunsaajien kesken

Lisäperhe-eläke jaetaan lesken ja lasten kesken siten, että leski saa siitä

- 6/10, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi;
- 5/12, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;
- 3/12, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta;
- 2/12, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia;

ja lapset saavat siitä

- 4/10, jos edunsaajina on leski ja yksi lapsi;
- 7/12, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;
- 9/12, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta;
- 10/12, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Lasten saama lisäperhe-eläke jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken.

d) Perhe-eläkkeen yhteensovittaminen eräiden muiden eläkkeiden kanssa

Jos saman kuolemantapauksen johdosta suoritetaan tapaturmavakuutuslain mukaista perhe-eläkettä, sotilasvammalain mukaista huoltoeläkettä tai liikennevakuutuslain mukaista jatkuvaa korvausta, lisäperhe-eläke yhteensovitetään mainittujen eläkkeiden sekä työ- ja virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvien eläkkeiden kanssa. Tällöin työ- ja virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvat eläkkeet otetaan huomioon TEL 8 ja 8 a §:n mukaisesti yhteensovitettuina mutta ilman TEL 8 c - 8 f §:n mukaista eläkesovitusta. Yhteensovitusrajaa laskettaessa käytetään samaa prosenttilukua kuin lisäperhe-eläkettä rajoitettaessa. Muuten yhteensovituksessa noudatetaan soveltuvin osin TEL 8 ja 8 a §:stä ilmeneviä periaatteita. Yhteensovituksen johdosta lisäeläkettä vähennetään kuitenkin vain sen verran, että edellisessä kappaleessa tarkoitettujen etuuksien yhteismäärä pysyy vähintään yhtä suurena kuin se olisi, jollei oikeutta tapaturmavakuutus-, sotilasvamma- ja liikennevakuutuslain mukaisiin eläkkeisiin olisi ollut.

IV Eläketurvan ehdot ja eläkkeen laskeminen eräissä erikoistapauksissa

a) Henkilölle myönnetään rintamaveteraanien varhaiseläkelain mukainen eläke

Jos henkilölle myönnetään rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain mukainen eläke, myönnetään hänelle samasta ajankohdasta alkaen lisäeläketurvan osalta vanhuuseläke edellyttäen, ettei henkilö saa lisäeläketurvan mukaista työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä. Vanhuuseläke voidaan tällöin määrittellä korkeintaan yhtä suureksi kuin se työkyvyttömyyseläke, joka henkilölle olisi myönnetty, jos hänellä eläkkeen alkamisajankohtana olisi oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen.

Jos rintamaveteraanien varhaiseläke myönnetään henkilölle, joka saa lisäeläketurvan mukaista työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä, henkilölle voidaan myöntää samasta ajankohdasta alkaen lisäeläketurvan osalta vanhuuseläke. Tällöin vanhuuseläkkeen suuruus voidaan määrittellä korkeintaan puoleksi edellisessä momentissa tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Vanhuuseläkkeeseen ei voida vakuuttaa lisäosaa rintamaveteraanien varhaiseläkkeelle siirtymisen johdosta.

b) Varhennettu tai lykätty vanhuuseläke

Jos henkilö siirtyy varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai hän lykkää vanhuuseläkkeelle siirtymistä, myönnetään lisäeläketurvan mukainen vanhuuseläke vakuutusmatemaattisesti siten

muunnettuna kuin sosiaali- ja terveysministeriön päätöksessä määrätään. Kun lisäperhe-eläke tulee myönnettäväksi varhennetulla vanhuuseläkkeellä olleen edunjättäjän jälkeen, se myönnetään ansaitun eläkkeen määräisenä.

V Hautausavustus

Hautausavustuksen suorittamisen edellytykset tulee määritellä niin, että hautausavustuksen täysi määrä suoritetaan, jos yrittäjä kuolee harjoittaessaan tai harjoitettuaan eläkeikään tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai osa-aikaeläkkeelle siirtymiseen saakka yrittäjätoimistaa, johon liittyvään eläketurvaan oikeus hautausavustukseen sisältyy, taikka saadessaan tai ollessaan oikeutettu saamaan tai saatuaan eläkeikään asti sen perusteella työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä, johon on luettu tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi. Hautausavustus suoritetaan edunjättäjän omaisille, tai jollei näitä ole, sille joka on hautauskustannukset suorittanut.

Hautausavustuksen täysi määrä voidaan valita enintään kolminkertaiseksi peruseläkkeen perusteena olevan kuukausityötulon määräksi.

VI Muuta

a) Työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen epääminen tai vähentäminen

Lisäeläketurvan työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen epäämisen ja vähentämisen osalta tulee olla voimassa samat määräykset kuin perusturvankin osalta.

b) Eläkkeen suorittaminen

Lisäeläke suoritetaan samoja määräyksiä noudattaen kuin perusturvan mukaiset eläkkeet. Tämän estämättä voidaan lisäeläketurvan mukainen vanhuuseläke suorittaa henkilölle, jolle on myönnetty rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain mukainen eläke.

c) Vapaakirja lisätujen osalta

Vapaakirjan osalta tulee noudattaa vahvistettavia vapaakirjan ehtoja ja perusteita.

Voimaantulo

Kartta tulee voimaan 1.1.2001

31.12.2000 jälkeen ei rekisteröityjen lisäeläkejärjestelyjen etuuksia voida muuttaa muissa tapauksissa kuin sopeutettaessa eläketurvaa mahdollisten tulevien lainmuutosten vuoksi.

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

PÄÄTÖS

Vapaaehtoisten lisätujen vapaakirjan
ehtojen ja perusteiden vahvistaminen

13.11.2000

Dnro
9/42/2000

Eläketurvakeskus
Opastinsilta 7
00520 HELSINKI

- Hakemus Eläketurvakeskus on 4.10.2000 päivämällään hakemuksella pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriötä vahvistamaan liitteenä olevat työeläkelakien mukaisten vapaaehtoisten lisätujen vapaakirjan ehtojen ja perusteiden muutokset.
- Päätös Sosiaali- ja terveysministeriö on tutkinut asian ja harkinnut oikeaksi suostua hakemukseen.

Apulaisosastopäällikkö
hallitusneuvos

Hallitussihteeri

Tuulikki Haikarainen
Tuulikki Haikarainen

Maritta Hirvi
Maritta Hirvi

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen
sosiaali- ja terveysministeriön ja työsuojelun
piirihallinnon maksullisista suoritteista
(316/2000) 2§:n 1 momentin 5 kohdan

mukainen maksu 4000 markkaa.

Työeläkelakien mukaisten vapaaehtoisten lisäetujen vapaakirjan ehdot ja perusteet.

Soveltamisala

1 §

Näitä ehtoja ja perusteita sovelletaan vapaakirjaan, joka perustuu työntekijäin eläkelain 11 §:ssä tarkoitettuun lisäeläkejärjestelyyn sekä yrittäjien eläkelain 11 §:n 1 momentissa tai maatalousyrittäjien eläkelain 11 §:n 1 momentissa, sellaisina kuin viimeksi mainitut lainkohdat ovat olleet voimassa 31.12.2000 saakka, tarkoitettuun lisäeläkejärjestelyyn.

Eläkkeen saamisen ehdot

3 §

2 Näiden ehtojen ja perusteiden mukaiseen perhe-eläkevapaakirjaan on voimassa vastaava, mitä 1 momentissa on sanottu. TEL:n 4 a §:n 1 momentin kohdassa 4 tarkoitetulla entisellä puolisoilla ei kuitenkaan ole oikeutta saada perhe-eläkettä. TEL:n 4 b §:n 2 momentista poiketen uuden avioliiton solmimisen johdosta lakkautettua leskeneläkettä ei aleta maksaa uudelleen, vaikka uusi avioliitto myöhemmin purkautuisi.

Eläkkeen suuruus

4 §

3 Perhe-eläkkeen määrä leskelle ja lapsille saadaan 1 momentin mukaisesta ansaitusta perhe-eläkkeestä TEL:n 7 h §:n 2 ja 3 momentissa mainittuja osuuksia käyttämällä. Lapseneläkkeiden yhteismäärä jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken. Perhe-eläkkeen määrään ei sisällytetä TEL:n 7 h §:n 4 momentissa tarkoitettua täysorvon lisää. Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei sovelleta TEL:n 8 c - 8 f §:n säännöksiä.

5 Jos työsuhde on kuulunut eläkelaitoksen vaihtumisen vuoksi useamman vakuutuksen piiriin ja yhdessä tai useammassa vakuutuksessa eläkeikä poikkeaa 65 vuodesta, muodostetaan 1 momentin mukainen, työsuhteeseen perustuva vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeen perusteena oleva vapaakirja laskemalla yhteen kunkin vakuutuksen ansaittu eläke. Vakuutuksen ansaittua eläkettä muodostettaessa muunnetaan vakuutuksesta karttunut eläke työntekijän eläkelain vähimmäisvaatimusten mukaiseksi 2 momentin mukaisesti vakuutuksen päättymishetken muuntokertoimella.

Voimaantulo

Nämä muutokset tulevat voimaan 1.1.2001.